

Vergaderjaar 2025–2026

33 694

Internationale Veiligheidsstrategie

Nr. 71

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN DEFENSIE EN VAN BUITEN- LANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 december 2025

Op 4 december 2024 heeft uw Kamer een motie van het lid Olger van Dijk (NSC) aangenomen¹. In deze motie wordt de regering verzocht om «een voortrekkersrol te blijven vervullen in de internationale dialoog over kunstmatige intelligentie in het militaire domein en zo mogelijk tot internationale normering te komen». Deze motie onderstreept de urgentie van een proactieve Nederlandse inzet op verantwoorde AI in een geopolitiek landschap waarin technologie steeds meer macht bepaalt. In deze brief informeren we uw Kamer over welke inspanningen Nederland heeft gedaan om aan deze motie invulling te geven en blikken wij vooruit op 2026.

Nederlandse positie ten aanzien van AI in het militaire domein

Het kabinet erkent dat kunstmatige intelligentie (AI) een steeds grotere rol speelt in oorlogsvoering. AI kan onder andere worden ingezet voor het verwerken van inlichtingen, ondersteunen van militaire besluitvorming en optimaliseren van materiele instandhouding. In een tijd waarin grootmachten zoals de Verenigde Staten en China aanzienlijk investeren in militaire AI, is het van strategisch belang dat Nederland niet achter blijft in de strategische competitie om AI-capaciteiten. Daarom investeert Defensie de komende jaren in de toepassing en randvoorwaarden van AI-technologie².

De introductie van AI in het militaire domein roept tegelijkertijd belangrijke vragen op. Bijvoorbeeld over proliferatie, het waarborgen van menselijk oordeelsvermogen en naleving van het humanitair oorlogsrecht. Deze vraagstukken raken direct aan de kern van internationale vrede en veiligheid en vragen om een Nederlandse positie in multilaterale fora.

¹ Kamerstukken II, 2024/25, 36 600 X, nr. 50.

² Data Science & AI-strategie 2023-2027 (2023), Digitale Transformatiestrategie Defensie (2025), Defensie Strategie voor Industrie en Innovatie 2025-2029 (2025).

Om deze reden is Nederland op verzoek van de Kamer³ een internationale dialoog gestart over de kansen en risico's van AI in het militaire domein. Met de eerste *Responsible AI in the Military Domain* (REAIM) Summit in het voorjaar van 2023 heeft Nederland het thema verantwoorde AI in het militaire domein voor het eerst op de internationale agenda gezet⁴.

Kunstmatige intelligentie beweegt zich in de geopolitieke realiteit en de complexiteit van internationale samenwerking. Uiteenlopende geopolitieke belangen beperken het perspectief op internationale normstelling. Ook maken het *dual-use* karakter van AI-technologie en de snelheid waarmee nieuwe toepassingen zich ontwikkelen internationale regulering complex. Nederland brengt verschillende stakeholders bijeen rond de kansen en risico's van AI om kennis uit te wisselen en samen kaders te vormen, met kennisdeling en gezamenlijk kadervorming. Dit vergroot het vertrouwen, maakt samenwerking mogelijk en versterkt de positie van Nederland en Europa in een wereld waarin technologische ontwikkelingen onze veiligheid en strategische positie steeds meer bepalen.

In het vervolg van deze brief staan wij achtereenvolgens stil bij de resultaten van de REAIM Summits, de *Global Commission for REAIM* (GC REAIM), de VN resolutie die Nederland over dit onderwerp heeft ingediend samen met Zuid-Korea, de *Group of Governmental Experts on Lethal Autonomous Weapons Systems* (GGE LAWS) en overige initiatieven.

REAIM Summit en REAIM regionale consultaties

In september 2024 heeft de eerste REAIM Summit, georganiseerd in Den Haag, een vervolg gekregen in Seoul. Nederland trad hierbij op als co-host van gastland Zuid-Korea. Tijdens de tweede REAIM Summit is de *Blueprint for Action* ondertekend door 61 landen. Het document richt zich op principes als uitlegbaarheid, traceerbaarheid en betrouwbaarheid, het belang van menselijke betrokkenheid bij de inzet van autonome functies en de rol van data governance voor verantwoorde AI. Met dit niet-bindende uitkomstdocument is een volgende stap gezet om te komen tot internationaal kaderstelling

De derde REAIM Summit zal op 4 en 5 februari 2026 plaatsvinden in A Coruña, Spanje. Nederland heeft Spanje aangeboden hierbij te ondersteunen door relevante stakeholders te mobiliseren, inhoudelijke sessies te organiseren en bij te dragen aan het tot stand komen van een breed gedragen slotverklaring. Nederland maakt gebruik van de expertise die het op het gebied van verantwoorde (militaire) AI heeft opgebouwd – en waar Defensie de komende jaren in blijft investeren. Hierbij valt te denken aan de uitbreiding van het Data Science Center of Excellence (DSCE) van de Nederlandse Defensieacademie en verschillende onderzoekstrajecten. Zo neemt de faculteit militaire wetenschappen (FMW) deel aan twee internationale onderzoeksprojecten aangaande de toepassing van internationaal recht op militair gebruik van AI tijdens gewapend conflict, en wordt er vanuit het *ELSA Lab Defense* onderzoek gedaan naar menselijke controle en aansprakelijkheid omtrent militaire AI.⁵ De coördinerende rol die Nederland speelt stelt ons in staat om zowel diplomatiek als strategisch onze invloed te vergroten.

In aanloop naar de volgende REAIM Summit heeft Spanje regionale consultaties georganiseerd om betrokkenheid bij REAIM in verschillende

³ Kamerstukken II, 2018/19, 33 694, nr. 43.

⁴ Kamerstukken II 2022/23, 33694, nr. 68.

⁵ Nederlandse AI Coalitie (2025) *AI and defense: case studies from ELSA Lab Defense*.

regio's van de wereld te stimuleren. Namens Nederland nemen zowel het Ministerie van Buitenlandse Zaken als Defensie deel. Eerder dit jaar vonden consultaties plaats in Genève (regio Europa en Noord-Amerika), Islamabad (regio Azië) en Nairobi (regio Afrika). De komende periode volgen mogelijk nog consultaties in Latijns-Amerika en in Spanje.

GC REAIM

Als onderdeel van REAIM lanceerde de Minister van Buitenlandse Zaken in 2023 de *Global Commission for REAIM* (GC REAIM). De commissie bestaat uit onafhankelijke internationale commissieleden en experts. In een periode van twee jaar heeft de commissie toegewerkt naar een strategisch rapport met aanbevelingen voor staten, militaire strijdkrachten en de AI-industrie over hoe om te gaan met AI in het militaire domein.

Op 23 september 2025 is het rapport⁶ gepubliceerd en door Minister-President Schoof aangeboden aan de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. De komende maanden worden de aanbevelingen van het rapport met verschillende landen besproken. Defensie onderzoekt parallel hieraan implementatie van de aanbevelingen die in het rapport zijn gedaan voor specifiek militaire organisaties.

AIMD-resolutie

In 2024 heeft Nederland, samen met Zuid-Korea, in de Verenigde Naties het initiatief genomen een resolutie in te dienen in de Eerste Commissie van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties getiteld «*Artificial Intelligence in the Military Domain and its implications for international peace and security*» (AIMD). De resolutie werd met grote meerderheid aangenomen.

Met deze eerste VN-resolutie over dit thema is de dialoog over militaire AI in de Algemene Vergadering op gang gebracht. De resolutie bevestigt dat het internationaal recht, inclusief het humanitair oorlogsrecht en mensenrechten, van toepassing is op de volledige levenscyclus van AI-toepassingen in het militaire domein. Tevens werd de Secretaris-Generaal van de VN verzocht een rapport op te stellen met daarin de standpunten van lidstaten en andere stakeholders over de kansen en risico's en mogelijke vervolgstappen. Dit SG-rapport is op 5 juni 2025 gepubliceerd⁷.

Dit jaar hebben Nederland en Zuid-Korea een vervolgresolutie ingediend, die oproept tot drie dagen informele dialoog in 2026 in Genève. Deze sessies hebben tot doel om met lidstaten en experts de bevindingen van het SG-rapport te verdiepen en gezamenlijk richting te bepalen voor de vervolgstappen in het VN-traject. Deze tweede resolutie is aangenomen met een grote meerderheid, wat een ruim mandaat biedt om binnen de VN verdere stappen te zetten op dit thema.

GGE LAWS

In 2016 is binnen de *Convention on Certain Conventional Weapons* (CCW) de *Group of Governmental Experts on Lethal Autonomous Weapons Systems* (GGE LAWS) opgericht om vraagstukken op het gebied van autonomie in wapensystemen te adresseren. Er bestaan parallellen tussen

⁶ Responsible by Design Strategic Guidance Report on the Risks, Opportunities, and Governance of Artificial Intelligence in the Military Domain, September 2025

⁷ Artificial intelligence in the military domain and its implications for international peace and security, 5 Juni 2025

de bredere internationale discussies over AIMD en de meer specifieke discussie over een verbod op en de regulering van lethale autonome wapensystemen (LAWS). Nederland beschouwt deze discussies als separaat en complementair.⁸ Nederland speelt een actieve rol in de GGE en heeft voor de periode 2024–2026 het voorzitterschap op zich genomen. Het doel is om consensus te bereiken over elementen van een mogelijk toekomstig instrument, zoals een definitie van LAWS, toepassing van het humanitair oorlogsrecht, de rol van menselijk oordeelsvermogen en controle, verbodsbepalingen, reguleringen, maatregelen, aansprakelijkheid en verantwoordelijkheid. In september 2026 komt het voorzitterschap ten einde en stelt Nederland namens de GGE een eindrapport op.

De CCW kan een nieuw mandaat voor de GGE LAWS overeen komen tijdens de Toetsingsconferentie in november 2026, waarbij het kabinet het van belang acht dat staten die LAWS ontwikkelen dan wel gebruiken zijn aangesloten

Overige initiatieven

Nederland neemt als waarnemer deel aan *RAISE*, een platform voor dialoog over AI in het militaire en veiligheids domein dat is opgezet door het *United Nations Institute for Disarmament Research* (UNIDIR). Tijdens de *RAISE*-conferentie in maart 2025 heeft Nederland een blauwdruk gepresenteerd voor defensieorganisaties om verantwoord AI-beleid te implementeren.

Defensie is daarnaast actief betrokken bij andere initiatieven op het gebied van AI in het militaire domein. Zo is Defensie aangesloten bij het Amerikaanse *Partnership for Defence* (PfD) en de *Political Declaration on the Responsible Use of AI and Autonomy*. Via deze samenwerkingsverbanden wordt kennisuitwisseling bevorderd en mogelijkheden voor samenwerking verkend. Deze partnerschappen versterken niet alleen de technologische capaciteiten van Nederland, maar dragen ook bij aan het verstevigen van trans-Atlantische en multilaterale relaties.

Aandacht voor een verbreding van de internationale coalitie rond verantwoorde AI in het militaire domein de komende jaren, zowel in VN-verband als via REAIM, is van belang. De nadruk ligt daarbij op de verbinding tussen diplomatieke afspraken en concrete vormen van defensiesamenwerking om zo bij te dragen aan internationale vrede, veiligheid en verantwoorde innovatie met AI-technologie.

Vooruitkijkend

In 2026 zal Nederland samen met Zuid-Korea betrokken zijn bij de vormgeving van de derde REAIM Summit in A Coruña, Spanje. Als eerdere gastlanden van de Summit werken Nederland en Zuid-Korea met Spanje samen in de vorm van een «trojka»-verband. Daarnaast zal Nederland deelnemen aan de driedaagse informele dialoog in Genève over AI in het militaire domein (AIMD), waarbij Nederland in nauw overleg met de *United Nations Office for Disarmament Affairs* (UNODA) de agenda mede zal vormgeven. Deze bijeenkomsten zullen bepalend zijn om de verdere richting te bepalen voor normstelling en opvolging van de aanbevelingen uit het GC REAIM-rapport. Nederland zal hierop voortbouwen door samen met partners ambitieuze, maar haalbare stappen te

⁸ Submission in accordance with UN resolution 79/239 on artificial intelligence in the military domain and its implications for international peace and security; Submission in accordance with UN resolution 78/241 on autonomous weapons systems.

zetten die bijdragen aan internationale regelgeving, praktische richtlijnen en concrete samenwerkingsinitiatieven voor het verantwoord gebruik van AI in het militaire domein.

De Minister van Defensie,
R.P. Brekelmans

De Minister van Buitenlandse Zaken,
D.M. van Weel